

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра медицини катастроф та військової медицини
Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини № 1, основ біоетики та біобезпеки
Кафедра гігієни та екології № 2

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки; охорона праці в галузі»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти: очна/дистанційна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність «222» Медицина
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) «Медицина»

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
Курс 1

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданнях кафедр:
Медицини катастроф та військової
медицини
Протокол від
«___» _____ 2022 року №
В.о. завідувача кафедри
О.Д.Загоруйко

Пропедевтики внутрішньої медицини №
1, основ біоетики та біобезпеки
Протокол від
«___» _____ 2022 року №
Завідувач кафедри
Т.В.Ащеулова

Гігієни та екології № 2
Протокол від
« 26 » серпня _____ 2022 року № 8
В.о. завідувача кафедри
Т.В. Меркулова

Схвалено методичними комісіями
ХНМУ з проблем:
Терапевтичного профілю
Протокол від
«___» _____ 2022 року №
Загальної
передфахової підготовки
Протокол від
«___» _____ 2022 року №
Громадського здоров'я
Протокол від
«___» _____ 2022 року №

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ

1. Завгородній І.В., професор кафедри гігієни та екології № 2, д.мед.н., професор;
2. Меркулова Т.В., в.о. завідувача кафедри гігієни та екології № 2, к.мед.н., доцент;
3. Літовченко О.Л., асистент гігієни та екології № 2, Phd;
4. Загоруйко Олег Дмитрович, в.о. завідувача кафедри медицини катастроф та військової медицини;
5. Сідорук Андрій Олександрович, ст. викладач кафедри медицини катастроф та військової медицини;
6. Ліщук Світлана Анатоліївна, ст. викладач кафедри медицини катастроф та військової медицини;
7. Амбросова Тетяна Миколаївна, професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №1, основ біоетики та біобезпеки.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

П. І. Б. викладача	Посада, вчене звання, вчене звання, науковий ступінь	Професійні інтереси	Посилання на про файл викладача
Літовченко О.Л.	PhD, асистент кафедри гігієни та екології № 2	Безпека життєдіяльності і охорона праці в медичній галузі	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38 (063) 456 78 13 e-mail: ol.litovchenko@knmu.edu.ua
Біличенко Н.П.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та охорона праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(050) 976 77 27 e-mail: np.bilychenko@knmu.edu.ua
Байдак С. М.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та охорона праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(068) 806 43 25 e-mail: sm.baidak@knmu.edu.ua
Лисак М.С	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та охорона праці	Moodle: https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=13969 Моб. тел.: +38(095) 070 49 88 e-mail: ms.lysak@knmu.edu.ua
Сідорук А. О.	ст. викладач кафедри медицини катастроф та військової медицини	Кваліфікація «Лікар», спеціальність “Педіатрія”, “Організація і управління охороною здоров’я”	к. т. (057) 702-11-77 e-mail: ao.sidoruk@knmu.edu.ua
Лях Г. Д.	ст. викладач кафедри медицини катастроф та військової медицини	Кваліфікація «Лікар», спеціальність “Авіаційна та космічна медицина”, “Організація і управління охороною здоров’я”, „Викладач вищої	к. т. (057) 702-11-77 e-mail: hd.liakh@knmu.edu.ua

		військово-медичної школи»	
Мирошниченко О.М.	викладач кафедри медицини катастроф та військової медицини	Кваліфікація «Лікар», спеціальність “Лікувально-профілактична справа”, “Терапія“, “Організація і управління охороною здоров’я”	к. т. (057) 702-11-77 e-mail: om.miroshnichenko@knmu.edu.ua
Ащеулова Тетяна Вадимівна	Завідувач кафедри, д.мед.н., професор	Медицина	(057) 725-07-58 tv.ashcheulova@knmu.edu.ua
Амбросова Тетяна Миколаївна	Професор кафедри, д.мед.н., професор	Медицина	(067)2502961 tm.ambrosova@knmu.edu.ua
Питецька Наталія Іванівна	Професор кафедри, д.мед.н., професор	Медицина	ni.pytetska@knmu.edu.ua (057) 725-07-58
Компанієць Кіра Миколаївна	Професор кафедри, д.мед.н., професор	Медицина	km.kompaniets@knmu.edu.ua (057) 725-07-58
Смирнова Вікторія Іванівна	Доцент кафедри, к.мед.н., доцент	Медицина	vi.smirnova@knmu.edu.ua (057) 725-07-58
Шаповалова Світлана Олександрівна	Доцент кафедри, к.мед.н., доцент	Медицина	(057) 725-07-58
Кочубей Оксана Анатоліївна	Доцент кафедри, к.мед.н., доцент	Медицина	oa.kochubiei@knmu.edu.ua (057) 725-07-58
Гончарь Олексій Володимирович	Доцент кафедри, к.мед.н., доцент	Медицина	ov.honchar@knmu.edu.ua (057) 725-07-58
Ситіна Ірина Василівна	Доцент кафедри, к.мед.н.	Медицина	iv.sytina@knmu.edu.ua (057) 725-07-58

Кисиленко Катерина Володимирівна	Асистент кафедри, к.мед.н.	Медицина	kv.kysylenko@knmu.edu.ua (057) 725-07-58
Кузьменко Наталія Михайлівна	Асистент кафедри, к.мед.н.	Медицина	nm.kuzmenko@knmu.edu.ua (057) 725-07-58
Завгородня Любов Василівна	Асистент кафедри, к.біол.н.	Біологія	kaf.6med.propedevtyky1@knmu.edu.ua (057) 725-07-58

Контактний тел.: +38(057) 707-73-06, kaf.7med.hihieny2@knmu.edu.ua, +38(057) 702-11-77, kaf.1med.medkatastrof@knmu.edu.ua

Інформація про консультації

Очні консультації: розклад та місце проведення згідно з затвердженим розкладом навчального відділу.

Он-лайн консультації: проведення за попереднім записом через корпоративну скриньку викладача.

Локація: заняття проводяться в умовах кафедр гігієни та екології № 2, медицини катастроф та військової медицини, пропедевтики внутрішньої медицини №1, основ біоетики та біобезпеки

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки; охорона праці в галузі» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі ОПП) 222 «Медицина» та Стандарту вищої освіти України, другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 222 «Медицина»

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки; охорона праці в галузі» призначена для закладів вищої освіти МОЗ України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження студента необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Вивчення «Охорона праці в галузі» спрямоване на ознайомлення студентів з умовами праці медичних працівників у сучасних умовах, з шкідливими та небезпечними чинниками виробничого середовища в закладах охорони здоров'я (ЗОЗ), їх впливом на фізіологічний стан організму працюючої людини. Праця медичних працівників належить до найскладніших, напружених та відповідальних видів діяльності.

Окремі професійні групи медичних працівників у своїй повсякденній діяльності мають свої специфічні умови праці, що можуть стати причиною захворюваності, у тому числі й професійної, сприяють виникненню втоми та перевтоми, втрати працездатності. Останні десятиліття характеризуються значними досягненнями медичної науки і техніки в цьому питанні.

Подальшого розвитку набувають медична інженерія та біотехнологія, різноманітні діагностичні, переважно комп'ютерні, системи, широко впроваджуються у медичну практику лазерне випромінювання, ультразвук та іонізуюче випромінювання. Суттєво збільшується арсенал ліків, передусім антибіотиків, а також мийних і дезінфікуючих препаратів. У зв'язку з цим, суттєво змінюється зміст, характер і особливості праці як лікарів, так і середнього медичного та допоміжного персоналу. Такі зміни, як правило, призводять до відчутного зростання рівня нервового, психічного та розумового напруження. Ці, порівняно нові, проблеми не відсунули на другий план і такі традиційні проблеми організації працівників, як несприятливе навколишнє середовище за хімічними, фізичними та біологічними чинниками, подолання внутрішньолікарняних інфекцій, запобігання алергічних реакцій тощо. Таким чином, вивчення «Охорона праці в галузі» є актуальним для підготовки медичних кадрів, особливо в сучасних умовах реформування системи вищої освіти на тлі процесів євроінтеграції України.

Предметом вивчення нормативної навчальної дисципліни є шкідливі і небезпечні фактори як довкілля, так і виробничого середовища, система заходів захисту і збереження життя та здоров'я медичних працівників. Формування знань щодо законодавчих документів, які захищають та попереджають суспільство від небезпек техногенного, антропогенного, природного походження та створення комфортних умов для життєдіяльності людини наслідків, упровадження в практику нових медико-біологічних технологій, виховання глибокої переконаності в необхідності неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній медичній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення освітнього компоненту «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки; охорона праці в галузі» спеціальності 222 «Медицина» кваліфікації освітньої «Магістр медицини», кваліфікації професійної «Лікар» здійснюється у I – II семестрах 1 року навчання та базується на знаннях основних природничо-наукових дисциплін: медичної біології, медичної та біологічної фізики, біологічної та біоорганічної хімії, анатомії людини, гістології, цитології та ембріології, латинської мови, історії медицини, безпеки життєдіяльності, основ біоетики та біобезпеки й інтегрується з цими дисциплінами. Створює засади для наступного вивчення клінічних і гігієнічних дисциплін. Закладає основи формування знань, умінь та навичок, виховання морально-етичних цінностей, які визначаються кінцевими цілями програми, необхідних уподальшій професійній діяльності.

Пререквізити. Навчальна програма передбачає поглиблену підготовку студентів спеціальності 222 «Медицина» для роботи у системі охорони здоров'я. Відповідно до навчального плану, навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності. Основи біоетики та біобезпеки. Охорона праці в галузі» вивчається студентами першого року навчання і базується на знаннях основних природничо-наукових дисциплін: медичної біології, анатомії людини, нормальної фізіології, основ екології та інтегрується з відповідними програмами. У свою чергу, основним її завданням є набуття знань основних валеологічних принципів здорового способу життя та основ безпечної діяльності медичного працівника, що створює засади для наступного вивчення студентами клінічних і гігієнічних дисциплін, передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формує уміння і знання з безпеки життєдіяльності у процесі подальшого навчання.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні суміжних дисциплін протягом всього періоду навчання, також є базою для підготовки до ОСКІ, підготовки до навчання у закладах вищої освіти на програмах третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE:

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=167>

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=779>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки; охорона праці в галузі» є формування у майбутніх фахівців знань, умінь і компетенцій, щодо правових та організаційних аспектів охорони праці медичних працівників, збереження здоров'я та життя людини в сучасних умовах проживання, захисту від небезпек техногенного, антропогенного, природного походження, згубних наслідків упровадження в практику нових медико-біологічних технологій, а також виховання культури безпеки для забезпечення охорони життя та здоров'я медичних працівників.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки; охорона праці в галузі» є збереження життя, здоров'я і працездатності медичних працівників у виробничих умовах шляхом застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та інших заходів, виховання морально-етичних цінностей, спрямованих на профілактику виробничого травматизму та виникнення професійних і виробничо-обумовлених захворювань. проведення аналізу та оцінки небезпечних ситуацій; самостійне прийняття рішень щодо розробки та використання засобів захисту від небезпек у разі виникнення екстремальних ситуацій; використання нормативно-правової бази для захисту людини і навколишнього середовища; розробка заходів і засобів захисту від впливу небезпечних і шкідливих факторів; прогнозування і попередження виникнення надзвичайних ситуацій, а в разі їх виникнення, запровадження рішучих заходів, спрямованих на їх ліквідацію; використання у своїй майбутній практичній діяльності правових, технічних, природоохоронних, профілактичних та освітньо-виховних заходів, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасних умовах;

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання в ОПП та Стандарті)

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

інтегральні: Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

спеціальні (фахові, предметні): здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані. здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів. здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань. здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги. здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів. здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів. здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб. здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм. здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм. зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки з позиції доказової медицини у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування

ПРН 19. Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.

ПРН 20. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної профілактики інфекційних захворювань.

ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 23. Застосовувати в професійній діяльності та професійному саморозвитку сучасні цифрові, інформаційно-комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення

ПРН 25. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про

яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 26. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців; управляти конфліктами на міжособистісному та організаційному (професійному) рівні, налагоджувати ефективну комунікацію в фаховому та нефаховому середовищі.

ПРН 28. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проєктів.

ПРН 31. Діяти у професійній сфері з урахуванням власної свободи й безпеки у співпраці й порозумінні з членами соціума - як фахівцями, так і нефахівцями; вміти приймати рішення самостійно, нести відповідальність за свої дії; ефективно працювати в команді, керуючись принципами лідерства та взаємоповаги

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації),
- робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна плитка),
- конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи),
- тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги),
- лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації),
- спортивний розвиток та ефективний відпочинок (реалізується через: різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя),
- емпатію (реалізується через: поважне ставлення до думки та етичних міркувань, вигляду та поведінки інших людей),
- стресостійкість (реалізується через: роботу у групі з представниками інших професійних груп різного рівня та віку в непередбачених обставинах та ситуаціях).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	<u>Галузь знань</u> 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Нормативна
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 222 «Медицина» (шифр і назва) Освітньо- кваліфікаційний рівень: Магістр ОПП 222 «Медицина» «Охорона праці в галузі»	Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
Годин для денної (або вечірньої) форми	-	Лекції
		6 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Лабораторні

навчання: аудиторних – 16 самостійної роботи студента – 14		-
		Самостійна робота
		14 год.
		Індивідуальні завдання:
		-
«Безпека життєдіяльності»		
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи студента – 25		Лекції
		10 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		25 год.
Індивідуальні завдання:		
-		
«Основи біоетики та біобезпеки»		
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи студента – 25		Лекції
		10 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		25 год.
Індивідуальні завдання:		
-		
		Вид підсумковою контролю: залік

2.1 Опис дисципліни

2.1.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
Охорона праці в галузі			
1.	Законодавчі аспекти та організаційні основи охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти	2	Аудиторна/ дистанційна
2.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників, аспекти гігієнічного нормування виробничих факторів.	2	Аудиторна/ Дистанційна
3.	Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників.	2	Аудиторна/ Дистанційна
Безпека життєдіяльності			

4.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	2	Аудиторна/ Дистанційна
5.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.	2	Аудиторна/ Дистанційна
6.	Природні небезпеки, характер їх проявів і дії на людей та об'єкти економіки. Захист населення від шкідливих та небезпечних чинників.	2	Аудиторна/ Дистанційна
7.	Техногенні небезпеки та наслідки їх дії. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах. Захист населення від шкідливих та небезпечних чинників.	2	Аудиторна/ Дистанційна
8.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Алгоритм захисних поведінкових реакцій.	2	Аудиторна/ дистанційна
Основи біоетики та біобезпеки			
1	Біоетика: історія, термінологія та дискусійні питання	2	Аудиторна/ дистанційна
2	Цілі та принципи доказової медицини, клінічних досліджень та належних практик	2	Аудиторна/ дистанційна
3	Біоетичні проблеми евтаназії, паліативної та реабілітаційної медицини.	2	Аудиторна/ дистанційна
4	Медико-етичні та правові аспекти трансплантології, донорства, клонування	2	Аудиторна/ дистанційна
5	Медико-етичні аспекти біологічної безпеки та біологічного ризику.	2	Аудиторна/ дистанційна
Всього годин		10	

2.1.2. Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Охорона праці в галузі				
1.	Законодавчі аспекти та організаційні основи охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
2.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
3.	Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати

4.	Нещасні випадки, професійні захворювання, аварії в закладах охорони здоров'я, їх розслідування та облік	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, кейс-метод.	усне опитування; тестовий контроль; реферати
5.	Гігієнічна характеристика умов праці та основи виробничої безпеки медичних працівників.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, кейс-метод.	усне опитування; тестовий контроль; реферати
	Всього годин	10		
<i>Безпека життєдіяльності</i>				
6.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
7.	Людина в системі “людина – зовнішнє середовище”. Значення зовнішнього середовища в системі “людина – зовнішнє середовище”.	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
8.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
9.	Природні та техногенні небезпеки, характер їх проявів і дії на людей та об'єкти економіки. Захист населення від шкідливих та небезпечних чинників.	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
10.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне

				опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
	Всього годин	10		
Основи біоетики та біобезпеки				
11.	Концепція доказової медицини як основа отримання сучасних наукових медичних знань: основна термінологія. Принципи клінічних досліджень за участю людини: оцінка доказовості та доброякісності. Доктрина інформованої згоди як біоетичний та правовий аспект взаємодії медичних працівників та пацієнтів. Концепція належних практик	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
12.	Етичні, моральні та юридичні проблеми евтаназії в контексті невиліковних хвороб. Аргументи «за» та «проти» проведення евтаназії. Законодавче регулювання проведення евтаназії у світі: історичні та сучасні аспекти. Поняття паліативної медицини та хоспісного руху. Етичні проблеми реанімаційної медицини.	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
13.	Етичні та правові аспекти трансплантології. Концепція «презумпції згоди» та «презумпції незгоди» в аспекті донорства органів та тканин. Національні та міжнародні регламентуючі документи щодо проведення трансплантації (український та світовий досвід). Гемотрансфузіологія: етичні та юридичні питання. Етично-правова та медична складова застосування стовбурових клітин в медицині. Клонування живих істот: медичні та етичні	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді

	аспекти.			
14.	Етичні та правові аспекти допоміжних репродуктивних технологій: штучна інсемінація та екстракорпоральне запліднення. Аборт як соціальна, медична та морально-етична проблема. Статус ембріона. Сурогатне материнство: етичні та законодавчі аспекти.	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
15.	Біологічна безпека та біологічний ризик. Сучасні біотехнології та генна інженерія: історія та термінологія. Сфери застосування генної інженерії. Генодіагностика та генотерапія: ризики, ефективність, перспективи.	2	Розповідь – пояснення, презентації	Поточний контроль: усне опитування, тестовий контроль, реферати, доповіді
	Всього годин	10		
	Загальна кількість годин	30		

2.1.3. Практичні заняття – непередбачені навчальним планом

2.1.4. Лабораторні заняття – непередбачені навчальним планом

2.1.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
<i>Охорона праці в галузі</i>				
1.	Законодавчі аспекти та організаційні основи охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти.	3	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати

2.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників.	3	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати
3.	Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників.	3	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати
4.	Нещасні випадки, професійні захворювання, аварії в закладах охорони здоров'я, їх розслідування та облік	3	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати
5.	Гігієнічна характеристика умов праці та основи виробничої безпеки медичних працівників.	2	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати
	Всього годин	14		
Безпека життєдіяльності				

6.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	3	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
7.	Людина в системі “людина – зовнішнє середовище”.	4	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
8.	Значення зовнішнього середовища в системі “людина – зовнішнє середовище”.	3	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
9.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	3	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
10.	Природні небезпеки, характер їх проявів і дії на людей та об’єкти економіки.	3	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
11.	Техногенні небезпеки та наслідки їх дії. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об’єктах.	3	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
12.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Алгоритм захисних поведінкових реакцій.	3	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
13.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	3	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
	Всього годин	25		

<i>Основи біоетики та біобезпеки</i>				
14.	Клінічні, соціальні та глобальні питання біоетики в контексті ВІЛ-інфекції. Біоетичні основи соціально-правового аспекту ВІЛ-інфікованих пацієнтів. Наслідки епідемії ВІЛ/СНІДу. Нормативно-правова база України з питань ВІЛ-інфекції.	5	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
15.	Валеологія як наука. Джерела та історія розвитку. Людина як система. Здоров'я та його механізми з позицій системного підходу. Діагностика і прогноз здоров'я індивіда. Здоров'я людини. Здоровий спосіб життя: екологічні, соціологічні, соціально-психологічні аспекти	5	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
16.	Етичні та правові аспекти біомедичних експериментів. Використання живих істот в біомедичних дослідженнях. Альтернативні моделі експериментальних досліджень. Правові аспекти проведення біомедичних експериментів.	5	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
17.	Біоетичні проблеми взаємодії медицини та фармації. Реклама в медицині та фармації. Свобода дослідження та необхідність його етико-правового контролю. Моніторинг та запобігання побічній дії ліків. Система фармакологічного моніторингу та нагляду в Україні	5	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
18.	Біологічна безпека та біологічний ризик. Біологічний тероризм як суспільне явище. Генетично модифіковані організми. Біологічні та медичні ризики застосування генетично модифікованих організмів.	5	Самостіна робота	Письмове опитування; тестовий контроль на практичному занятті.
	Всього годин	25		

Методи навчання:

- Вербальні (лекція, бесіда);
- Наочні (ілюстрація, презентаційний матеріал, відео матеріал);
- Практичні (самостійна робота, робота в парах, робота в групах).

Методи контролю:

2.1.5.1. Усний контроль засвоєння теоретичного матеріалу (опитування, обговорення).

2.1.5.2. Письмовий контроль (відповіді на питання, вирішення задач, тестовий контроль).

2.1.5.3. Контроль практичних вмінь та навичок (вирішення ситуаційних задач, розв'язання проблемних ситуацій, надання практичних рекомендацій).

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем): проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (*за вибором*): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел).

Підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається програмою навчальної дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Оцінювання успішності навчання студентів за ЕСТС організації навчального процесу (ПНД, залік, диф. залік, іспит) здійснюється на підставі «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181. Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1 Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної

«Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті»

Знання Студентів оцінюються з усіх видів навчальних занять за такими критеріями:

1) **«відмінно»** – відповідає високому (творчому) рівню компетентності:

- Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили;

2) **«добре»** – отримує Студент за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає достатньому (конструктивно-варіативному) рівню компетентності:

- Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені

помилки, кількість яких незначна;

- Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

3) **«задовільно»** – отримує Студент за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає середньому (репродуктивному) рівню компетентності:

- Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

4) **«незадовільно»** – відповідає низькому (рецептивно-продуктивному) рівню компетентності:

- Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів. Оцінювання студентів проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ».

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Для дисципліни, вивчення якої завершується у поточному семестрі та формою її контролю є диференційний залік, середній бал за ПНД викладачем кафедри переводиться у 200-бальну шкалу.

Заохочення та стягнення. За участь у науково-дослідних студентських конференціях, у наукових дослідженнях, у опитуваннях студент може отримувати додаткові бали 1 – 10.

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача здійснюється за виконання завдань викладача:

- доповідь реферату на практичному занятті 0 – 2 бали;
- доповідь з презентацією на практичному занятті 0 – 3 бали,
- доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей 0 – 5 балів;
- участь у науково-практичній конференції – 5 – 10 балів

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється шляхом самостійного опрацювання теоретичного матеріалу, із подальшим усним опитуванням, тестуванням та обговоренням теми пропущеного заняття із викладачем. У разі достатнього рівня знань з відповідної тематики академічна заборгованість вважається ліквідованою. Безоплатне відпрацювання здійснюється протягом 30 днів з моменту пропущеного заняття (без надання дозволу з деканату), якщо термін з моменту пропущеного заняття перевищує 30 днів відпрацювання здійснюється тільки у разі надання дозволу на ліквідацію академічної заборгованості із деканату із урахуванням наявності дисципліни у переліку дисциплін, відпрацювання пропущених занять з яких здійснюється на платній основі.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в

Харківському національному медичному університеті» (таблиця 1, 2).

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни студенту виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Підсумковий бал за поточну навчальну діяльність (ПНД) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 1.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу(для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Технологія оцінювання дисципліни(табл. 6 з «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...»).

Залік (відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...») проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД (таблиця) та перевірку засвоєння усіх тем з дисципліни. Оцінка визначається в балах від 120 до 200 та відміткою «зараховано», «не зараховано».

3.2. Питання до заліку

Охорона праці в галузі

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.
2. Суб'єкти і об'єкти охорони праці.
3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
4. Загальні питання охорони праці в медицині.
5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України «Про охорону праці» тощо).
6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.
9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності».
12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».
13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.
14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.
16. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
17. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
18. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.
19. Ризикоорієнтований підхід в оцінці потенційної та реальної небезпеки шкідливого впливу чинників виробничого середовища на здоров'я людини.
20. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки.
21. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України «Про колективні договори та угоди» та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою». Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.
22. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.
23. Особливості організації та регулювання охорони праці в умовах воєнного часу.

24. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94 «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я».
25. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЗОЗ), її структура, чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.
26. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.
27. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці.
28. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.
29. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників.
30. Наказ МОН України №1669 від 26.12.2017 р. «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти».
31. Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень.
32. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.
33. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.
34. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.
35. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення.
36. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.
37. Класифікація праці медичних працівників.
38. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
39. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
40. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
41. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
42. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів різного профілю (хірургічного, терапевтичного, стоматологічного та ін.).
43. Особливості професійної та виробничо-обумовленої захворюваності медичних працівників.
44. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.
45. Методика оцінки роботи медичних працівників за критеріями «Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248.
46. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
47. Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України № 337 від 17.04.2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві»; № 270 від 22.03.01 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» та № 1662 від 8.11.2000 р. «Про затвердження Переліку професійних захворювань». Методика

- розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.
48. Методика розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.
 49. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медицині, методика їх обліку і розслідування.
 50. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.
 51. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.
 52. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.
 53. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.
 54. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження медичних працівників. Наукова організація праці в ЗОЗ. Раціональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.
 55. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату.
 56. Заходи щодо зниження несприятливої дії шуму, вібрації, ультразвуку.
 57. Вимоги до виробничого освітлення робочих місць медичних працівників.
 58. Вимоги до ультрафіолетового випромінювання, електромагнітних полів радіочастот та лазерного випромінювання на робочих місцях медичних працівників.
 59. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.
 60. Вимоги до іонізуючого випромінювання медичних і фармацевтичних працівників.
 61. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм медичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.
 62. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.
 63. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.
 64. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу медичних працівників.
 65. Організація повітрообміну в приміщеннях ЗОЗ, вентиляція.
 66. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЗОЗ (операційному блоці, радіодіагностичних підрозділах, фізіотерапевтичних кабінетах, патологоанатомічних відділеннях і моргах тощо), основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
 67. Норми робочого часу для працівників закладів та установ охорони здоров'я.
 68. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах.
 69. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
 70. Охорона праці жінок, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
 71. Медичні огляди медичних працівників. Основні положення Наказу МОЗ України №246 від 21.05.2007 року «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій».
 72. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
 73. Поняття про небезпечні інфекційні захворювання.
 74. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про «виробничу аварію» та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань.
 75. Основні положення Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з

ВІЛ».

76. Основні положення Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 р. «Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків», № 148 від 17.03.2015 р. «Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов'язків», № 955 від 05.11.2013 р. «Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків» та інших.
77. Вірусні гепатити, їх потенційна небезпека для медичних працівників. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит.
78. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека для медичних працівників.
79. Заходи профілактики зараження туберкульозом медичних працівників. Закони України про протидію захворюванню на туберкульоз».
80. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЗОЗ. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.
81. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
82. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.
83. Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації ЗОЗ та медичного обладнання.
84. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
85. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.
86. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЗОЗ.
87. Заходи та нормативно-правові документи щодо недопущення занесення і поширення на території України випадків COVID-19.

Практичні питання

1. Застосовувати вимоги законодавчих та нормативних документів для впровадження методів та засобів системи охорони праці працюючих в медичних закладах.
2. Застосовувати основні форми організації та управління охороною праці медичних працівників.
3. Виявляти шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища на робочому місці медичних працівників та давати їм гігієнічну оцінку.
4. Давати оцінку організації робочого місця, меблів, медичного обладнання в ЗОЗ.
5. Прогнозувати можливість виникнення професійних, виробничо-обумовлених захворювань, нещасних випадків, аварійних ситуацій.
6. Проводити атестацію робочих місць за умовами праці за показниками важкості, напруженості, шкідливості і небезпечності виробничого процесу.
7. Обґрунтовувати та розробляти план заходів з оздоровлення умов праці медичних працівників і контролю їх ефективності.
8. Проводити контроль за дотриманням правил особистої гігієни і використання засобів індивідуального захисту медичних працівників.
9. Проводити розслідування та облік нещасних випадків, гострих та хронічних професійних захворювань, випадків травматизму в медичній галузі.
10. Організовувати заходи протипожежної і електробезпеки.

11. Розробляти інструкції з охорони праці для медичних працівників.
12. Проводити навчання і перевірку знань з охорони праці.

Безпека життєдіяльності

1. «Безпека життєдіяльності», предмет, задачі, основні завдання.
2. Аксиома про потенційну небезпеку.
3. Класифікація небезпек. Концепція ризику. Керування ризиком.
4. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини.
5. Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
6. Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище».
7. Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини.
8. Фактори, що забезпечують здоров'я людини.
9. Захисні функції організму людини.
10. Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи «людина – середовище існування».
11. Закон Вебера-Фехнера.
12. Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини.
13. Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.
14. Класифікація і характеристика негативних факторів зовнішнього середовища людини.
15. Соціальні небезпеки.
16. Методи і засоби захисту людини.
17. Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.
18. Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини.
19. Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення.
20. Показники індивідуального здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику.
21. Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах.
22. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму.
23. Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та суспільній життєдіяльності при їх вживанні.
24. Методи боротьби із шкідливими звичками.
25. Законодавча та нормативна база України з безпеки життєдіяльності.
26. Нормативні акти з безпеки життєдіяльності. Відповідальність за порушення законодавства з безпеки життєдіяльності.
27. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори.
28. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу.
29. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин.
30. Небезпечні для людини фактори пожежі.
31. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.
32. Законодавча база з пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки. Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки.
33. Класифікація радіаційних аварій.
34. Механізм дії іонізуючих випромінювань на організм людини.
35. Нормування іонізуючого випромінювання. Рівні втручання у разі радіаційної аварії.
36. Чорнобильська катастрофа: соціальні та медичні наслідки. Зони радіоактивно забруднених

територій внаслідок аварії на ЧАЕС.

37. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності.

38. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.

39. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах.

40. Захист населення від шкідливих та небезпечних чинників техногенних небезпек.

41. Вплив харчування на життєдіяльність людини.

42. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів.

43. Харчові добавки як можливі забруднювачі.

44. Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами.

45. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві.

46. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини.

47. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.

48. Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максимально допустимий рівень залишків у харчових продуктах.

49. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах

Основи біоетики та біобезпеки

1. Концепція доказової медицини як основа отримання сучасних наукових медичних знань.

2. Клінічна епідеміологія.

3. Принципи клінічних досліджень за участю людини: оцінка доказовості, доброякісності, ефективності, безпечності лікарських засобів.

4. Доктрина інформованої згоди як біоетичний та правовий аспект взаємодії медичних працівників та пацієнтів.

5. Концепція належних практик

6. Етичні, моральні та юридичні проблеми евтаназії в контексті невиліковних хвороб.

7. Поняття паліативної медицини та паліативної допомоги: стан в Україні.

8. Поняття хоспісного руху: історія, реальність, перспективи

9. Етичні та правові аспекти трансплантації

10. Експлантація органів у живих та померлих донорів

11. Презумпція згоди та незгоди щодо трупної трансплантації

12. Етичні питання розподілу донорських органів

13. Етичні та медичні проблеми констатації смерті та «смерті мозку».

14. Закон України про трансплантацію органів та анатомічних матеріалів

15. Поняття біобезпеки

16. Наука і біобезпека

17. Концепція технологій подвійного використання: ризики та реальність

18. Біотехнології, що викликають занепокоєння

19. Біологічна зброя

20. Біотероризм

21. Директиви заборони, накопичення та використання біологічної зброї.

22. Поняття біозахисту

23. Біологічні ризики

24. Природні епідемії

25. Лабораторна біобезпека та біозахисту

26. Рівні біологічного захисту

27. Непередбачуване майбутнє медико-біологічних досліджень

28. Відповідальність науковців

3.3. Контрольні питання

Охорони праці в галузі

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці,

- шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.
2. Суб'єкти і об'єкти охорони праці.
 3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
 4. Загальні питання охорони праці в медицині.
 5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України «Про охорону праці» тощо).
 6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
 7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
 8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.
 9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
 10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
 11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності».
 12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».
 13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.
 14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
 15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.
 16. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
 17. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
 18. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.
 19. Ризикоорієнтований підхід в оцінці потенційної та реальної небезпеки шкідливого впливу чинників виробничого середовища на здоров'я людини.
 20. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки.
 21. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України «Про колективні договори та угоди» та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою». Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.
 22. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.
 23. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94 р. «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я».
 24. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЗОЗ), її структура,

- чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.
25. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.
 26. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
 27. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.
 28. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників.
 29. Наказ МОН України №1669 від 26.12.2017 р. «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти».
 30. Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень.
 31. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.
 32. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.
 33. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.
 34. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення.
 35. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.
 36. Класифікація праці медичних працівників.
 37. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
 38. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
 39. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
 40. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
 41. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів різного профілю (хірургічного, терапевтичного, стоматологічного та ін.).
 42. Особливості професійної та виробничо-обумовленої захворюваності медичних працівників.
 43. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.
 44. Методика оцінки роботи медичних працівників за критеріями «Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248.
 45. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
 46. Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України щодо питань розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, особливості переліку професійних захворювань».
 47. Методика розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.
 48. Методика розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру.
 49. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медицині, методика їх обліку і розслідування.
 50. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.
 51. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних

- захворювань. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.
52. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.
 53. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.
 54. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження медичних працівників. Наукова організація праці в ЗОЗ. Раціональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.
 55. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату.
 56. Заходи щодо зниження несприятливої дії шуму, вібрації, ультразвуку.
 57. Вимоги до виробничого освітлення робочих місць медичних працівників.
 58. Вимоги до ультрафіолетового випромінювання, електромагнітних полів радіочастот та лазерного випромінювання на робочих місцях медичних працівників.
 59. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.
 60. Вимоги до іонізуючого випромінювання медичних і фармацевтичних працівників.
 61. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм медичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.
 62. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.
 63. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.
 64. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу медичних працівників.
 65. Організація повітрообміну в приміщеннях ЗОЗ, вентиляція.
 66. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЗОЗ (операційному блоці, радіодіагностичних підрозділах, фізіотерапевтичних кабінетах, патологоанатомічних відділеннях і моргах тощо), основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
 67. Основи організації охорони праці персоналу у фармацевтичній галузі.
 68. Норми робочого часу для працівників закладів та установ охорони здоров'я.
 69. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах.
 70. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
 71. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
 72. Медичні огляди медичних працівників. Основні положення Наказу МОЗ України №246 від 21.05.2007 р. «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій».
 73. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
 74. Поняття про небезпечні інфекційні захворювання.
 75. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потраплення біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про «виробничу аварію» та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань.
 76. Основні положення Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»
 77. Основні положення Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 р. «Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків», № 148 від 17.03.2015 р. «Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов'язків», № 955 від 05.11.2013 р. «Про затвердження нормативно-

- правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків» та інших.
78. Вірусні гепатити, їх потенційна небезпека для медичних працівників. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит.
 79. Постанова КМ України № 637 від 29.04.13 р. «Про затвердження Державної цільової соціальної програми профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів на період до 2016 року».
 80. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека для медичних працівників.
 81. Заходи профілактики зараження туберкульозом медичних працівників. Закони України «Про протидію захворюванню на туберкульоз».
 82. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
 83. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЗОЗ. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.
 84. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
 85. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.
 86. Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації ЗОЗ та медичного обладнання.
 87. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
 88. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.
 89. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.
 90. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЗОЗ.
 91. Заходи та нормативно-правові документи щодо недопущення занесення і поширення на території України випадків COVID-19.

Безпека життєдіяльності

1. «Безпека життєдіяльності», предмет, задачі, основні завдання.
2. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.
3. Концепція ризику. Керування ризиком. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини.
4. Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
5. Основи керування безпекою життєдіяльності. Системний аналіз безпеки життєдіяльності.
6. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
7. Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище».
8. Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини. Фактори, що забезпечують здоров'я людини.
9. Функціональні системи організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.
10. Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи «людина – середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.
11. Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму.
12. Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.
14. Соціальні небезпеки.

15. Методи і засоби захисту людини. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.
16. Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини. Здоров'я і патологія.
17. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення. Показники індивідуального здоров'я людини.
18. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику.
19. Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах.
20. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму.
21. Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та суспільній життєдіяльності при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.
22. Вплив харчування на життєдіяльність людини.
23. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів.
24. Харчові добавки як можливі забруднювачі.
25. Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами.
26. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві.
27. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини.
28. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.
29. Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максимально допустимий рівень залишків у харчових продуктах. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах.
30. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ, вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дій.
31. Характеристика небезпечних метеорологічних процесів і явищ, вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дій.
32. Небезпечні гідрологічні процеси і явища, вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.
33. Пожежі у природних екосистемах вражаючі фактори природних пожеж, характер їх проявів та наслідки.
34. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей.
35. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки.
36. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.
37. Вимоги до транспортування небезпечних речовин.
38. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.
39. Законодавча база з пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки. Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки.
40. Класифікація радіаційних аварій.
41. Механізм дії іонізуючих випромінювань на організм людини. Нормування іонізуючого випромінювання. Рівні втручання у разі радіаційної аварії.
42. Чорнобильська катастрофа: соціальні та медичні наслідки. Зони радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС.
43. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності.
44. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.

45. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах. Захист населення від шкідливих та небезпечних чинників техногенних небезпек.
46. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб.
47. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.
48. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.
49. Збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин.
50. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.
51. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення.
52. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика.
53. Зростання злочинності як фактор безпеки. Види злочинних посягань на людину.
54. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі.
55. Фактори, що підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.
56. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.
57. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості.
58. Законодавча та нормативна база України з безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності.

Основи біоетики та біобезпеки

1. Концепція доказової медицини як основа отримання сучасних наукових медичних знань.
2. Клінічна епідеміологія.
3. Принципи клінічних досліджень за участю людини: оцінка доказовості, доброякісності, ефективності, безпечності лікарських засобів.
4. Доктрина інформованої згоди як біоетичний та правовий аспект взаємодії медичних працівників та пацієнтів.
5. Концепція належних практик
6. Етичні, моральні та юридичні проблеми евтаназії в контексті невиліковних хвороб.
7. Поняття паліативної медицини та паліативної допомоги: стан в Україні.
8. Поняття хоспісного руху: історія, реальність, перспективи
9. Етичні та правові аспекти транспланталогії
10. Експлантація органів у живих та померлих донорів
11. Презумпція згоди та незгоди щодо трупної трансплантації
12. Етичні питання розподілу донорських органів
13. Етичні та медичні проблеми констатації смерті та «смерті мозку».
14. Закон України про трансплантацію органів та анатомічних матеріалів
15. Поняття біобезпеки
16. Наука і біобезпека
17. Концепція технологій подвійного використання: ризики та реальність
18. Біотехнології, що викликають занепокоєння
19. Біологічна зброя
20. Біотероризм
21. Директиви заборони, накопичення та використання біологічної зброї.
22. Поняття біозахисту
23. Біологічні ризики

24. Природні епідемії
25. Лабораторна біобезпека та біозахисту
26. Рівні біологічного захисту
27. Непередбачуване майбутнє медико-біологічних досліджень
28. Відповідальність науковців

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

Індивідуальні завдання програмою не передбачені.

3.5. Правила оскарження оцінки

Правила оскарження оцінки. Оцінка з дисципліни може бути оскаржена на підставі вимог «Положення про організацію освітнього процесу у ХНМУ» № 370 від 27.08.2019 р. із доповненням згідно з наказу № 114 від 20.05.2020 р.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни. Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати лекції та практичні заняття строго в медичній формі; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка.

Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання – строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття та присутність без медичної форми.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі студенти ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного

комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

Очікується, що студенти відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Поведінка в аудиторії:

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити воду;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття
- заборонено:
- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;

- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Використання електронних гаджетів. Застосовувати електронні гаджети для гри, листування у соціальних мережах (за виключенням перерви), гучних розмов тощо. Не допускаються користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

Студенти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедри гігієни та екології № 2, медицини катастроф та військової медицини, пропедевтики внутрішньої медицини №1, основ біоетики та біобезпеки підтримують нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Охорона праці. Базова

1. Охорона праці в медичній галузі: підручник / О.П. Яворовський, І.В. Сергета, Ю.О. Паустовський, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред. акад. НАМНУ О.П.Яворовського. – К. : ВСВ «Медицина», 2021. – 488 с.
2. Охорона праці в медичній галузі : навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 208 с.
3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред. О.П. Яворовського. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 288 с.
4. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник/ упор.: О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, Г.А. Шкурко та ін.- Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.
5. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського.- К.: ВСВ «Медицина», 2011.- 904с.
6. Гігієна праці (методи досліджень та санітарно-епідеміологічний нагляд) /За ред..А.М.Шевченка, О.П.Яворовського. – Вінниця: Нова книга, 2005.
7. Охорона праці у фармацевтичній галузі: навч. посіб. /О.В.Жуковіна, О.І.Зайцев, О.І.Жуковін, Г.А.Грецька. –К.: Медицина, 2009, -432с.
8. Гігієна та охорона праці медичних працівників: навч.посібник /За ред. В.Ф.Москаленка, О.П.Яворовського. – К.: ВСВ «Медицина», 2009. – 176 с.
9. Свидовый В.И. Гигиена и охрана труда медицинских работников /В.И.Свидовый, Е.Е.Палишкина. – СПб ГМД им. И.И.Мечникова, 2006. -90с.
10. Конституція України. Основний закон від 28.06.1996.
11. Кодекс законів про працю України. Закон № 322-VIII від 10.12.71.
12. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2802-XII від 19.11.92.
13. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92.
14. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» № 2136-IX від 15.03.2022 р.

15. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» № 4004-ХІІ від 24.02.94.
16. Закон України «Про пожежну безпеку»
17. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
18. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою та порядку реєстрації трудового договору між працівниками і фізичною особою» № 260 від 08.06.01.
19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями» № 368 від 24.03.04 р.
20. Домарецький, В. А. Екологія харчових продуктів [Текст]: виробничо-практичне видання / В. А. Домарецький, Т. П. Златев. - К.: Урожай, 1993. - 190 с.
21. Смоляр В. І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення. – К.: Здоров'я: Укр. червоний хрест, 1991. – 32 с.
22. Хоружая Т. А. Оценка экологической опасности. / Т. А. Хоружая — М.: “Книга сервис”, 2002. – 208 с.
23. Безпека життєдіяльності: Підручник / В.Г. Цапко, Д.І. Мазоренко, Ю.С. Скобло, Л.М. Тищенко; за ред. В.Г. Цапка. – К.: Знання, 2008. – 397 с.
24. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / В.В. Березуцький, Л.А. Васьковець, Н.П. Вершиніна та ін.; За ред. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 384 с.
25. Корнієнко О.В. Безпека життєдіяльності та підтримання психосоматичного здоров'я молоді: Монографія.-К.:“ Київський університет”, 2004.-264 с.
26. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., випр., 2015. - 424с.
27. Запорожан В. М. Біоетика: підручник / В. М. Запорожан, М. Л. Аряєв. – К. : Здоров'я, 2005. – 288 с.
28. Пустовит С.В. Глобальная биоэтика: становление теории и практики (философский анализ). – К.: Арктур-А, 2009. – 324 с.
29. Сьогодення і біоетика/Ред. Ю.І. Кундієва та ін. – К.:ВД „Авіценна”, 2011. - 400 с.
30. Основы биоэтики. Учеб. Пособие/Под ред. Я.С. Яскевич, С.Д. Денисова.- Минск: Выш. шк., 2009.- 351 с.
31. Антологія біоетики / за ред. Ю. І. Кундієва. - Львів : БаК, 2003. – 592 с.
32. Rendtorf J.D., Kemp P. Basic ethical principles in European bioethics and biolaw. Autonomy, dignity, integrity and vulnerability / Rendtorf J.D., Kemp P. — Guissona: Impremta Barnola, 2000, V. 1. – 428 p.
33. Beauchamp T.L., Childress J.F. Principles of biomedical ethics / T.L. Beauchamp, J.F. Childress. — N.-Y., Oxford: Oxford university press, 1994. — 546 p.

Допоміжна:

34. Закони України «Про протидію захворюванню на туберкульоз» № 2586-III від 05.07.2001р.
35. Постанова Кабінету Міністрів України № 337 від 17.04.2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
36. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 08.11.2000 р. «Про затвердження переліку професійних захворювань».
37. Постанова Кабінету Міністрів України № 442 від 1.08.1992 р. «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».
38. Наказ МОЗ України № 268 від 30.09.94 р. «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України».
39. Наказ МОЗ України № 246 від 21.05.2007 р. «Про затвердження Порядку проведення

- медичних оглядів працівників певних категорій».
40. Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 р. «Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків».
 41. «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014 р.
 42. Наказ Держнаглядохоронпраці України № 15 від 26.01.05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».
 43. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). – Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. – 125 с.
 44. ДСН 3.3.6.039-99 «Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації».
 45. ДСН 3.3.6.037-99 «Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку».
 46. ДСН 3.3.6.042-99 «Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень».
 47. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне та штучне освітлення».
 48. ДСанПінН 3.3.6.096-2002 «Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів».
 49. ГОСТ 12.1.005-88 ССБТ «Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны».
 50. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
 51. ДБН В.2.2-9:2009 «Громадські будинки та споруди».
 52. ДБН В 2.2-10-01 «Проектування закладів охорони здоров'я».
 53. Наказ МОН України № 563 від 01.08.01 «Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти».
 54. ДНАОП 0.00-1.21-98 «Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів».
 55. НАОП 9.1.50-1.10-84 (НПАОП 85.11-1.10-84) «Правила з техніки безпеки при експлуатації виробів медичної техніки в установах охорони здоров'я. Загальні вимоги».
 56. НАОП 9.1.50-1.13-59 (НПАОП 85.11-1.13-59) «Правила обладнання і експлуатації інфекційних установ (інфекційних відділень, палат), а також охорони праці персоналу цих установ».
 57. НАОП 9.1.50-2.02-3 (ОСТ 42-21-15-83) «Кабінети рентгенодіагностичні. Вимоги безпеки».
 58. НАОП 9.1.50-6.04-91 «Методичні рекомендації щодо поліпшення умов праці медичних працівників, які зайняті ультразвуковою діагностикою».
 59. Наказ МОЗ України від 25.02.2020 № 521 "Про внесення зміни до Переліку особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та паразитарних хвороб людини і носійства збудників цих хвороб".
 60. Постанова КМУ від 11 березня 2020 р. № 211, Київ «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».
 61. Наказ МОЗ України від 13.03.2020 № 663 «Про оптимізацію заходів щодо недопущення занесення і поширення на території України випадків COVID-19».
 62. Наказ МОЗ України від 22.02.2019 р. № 463 «Державні санітарні норми допустимих рівнів шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків і на території житлової забудови»

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційне Інтернет – представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство охорони здоров'я України <http://moz.gov.ua/ua/portal/>.
5. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>.
6. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.

7. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
8. Державна служба України з питань праці <http://dsp.gov.ua/>.
9. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.
10. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>.
11. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>.
12. Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>.
13. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
14. <http://www.bioethics.net>
15. <http://www.bioethics.as.nyu.edu>
16. <http://www.bioethics.ca>

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

1. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc
2. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
3. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf
4. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx
5. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf
6. Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf
7. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:
8. http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk
9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:
10. http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk
11. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx